

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži v Ljubljani.

LETO VI.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 13. novembra 1923.

Telefon štev. 552

STEV. 134.

Dr. Fran Windischer:

V skrbeh za kreditne potrebe.

Vprašanje kreditov je za naše gospodarske kroge dandanes najaktualnejše. Po zadnji seji Narodne banke je jasno, da ni računati na povečanje bankolnega obloka, kateri naj bi omogočil izdatnejše kredite industrije in trgovine. Uprava Narodne banke in naše finančno ministrstvo stojita odločno na stališču, da se je protiviti povečanju števila novčanic, ker bi večja cirkulacija dinarjev rušila vrednost nacionalnega novca. V naši državi, pravijo, nimamo na dnevnem redu vprašanja pomanjkanja novčanic, pač pa imamo vprašanje nezadostnih kreditov. Bodi temu karkoli, dejstvo je, da je pri nas trdo pomanjkanje kapitala in da je zelo težko dobiti posojila celo najboljšim podjetjem. Činjenica je, da je ob času, ko prede poslovnemu svetu za dinarska posojila, kredita vrednim brez posebnih težav mogoče dobiti kredite v tuji valuti po dosti milejši obrestni meri. Krediti v tuji valuti pa vsled svoje riskantnosti prijajo samo le podjetjem, ki se nahajajo v posebnih prilikah spriču svojega izvoza v inozemstvo.

Ker obstoji občutna in živa potreba po zadostnih kreditih po zmagljivih pogojih, je treba iskati izhoda iz sedanje gospodarske zagate. V gospodarskih vodilnih korporacijah je bila sprožena misel, da poiščemo večje posojilo v inozemstvu za industrijske potrebe. Pretresovali so različne oblike. Izbrati bo najpriljubnejšo, vpoštevajoč pri tem posebni interes in stališče inozemskih kapitalistov. Najbrljivejša forma bi se nam zdela ona, ki računa na polog tujih kapitalov pri Narodni banki v ta namen, da bi polog služil kot bančno kritje Narodni banki, katere bo potem iz te zaloge posredno ali neposredno potom bank dajala v dinarjih kredite domačim interesentom. Ta kombinacija je vabljiva in ima gotovo o sebi pogoje za uresničenje. Ugajala bi bržčas tudi interesentom tujega upnika.

Naš kupčijski svet sledi z zanimanjem tem prizadevanjem. Med tem pa moramo tudi sami misliti, kako pridemo preko kritičnega položaja. Zadnje bančne krize zlasti v Beogradu so odkrile nekoliko zastor in videli smo, da je našim prečanskim zavodom težje poslovati pod pritiskom deflacije, ker niso deležni ugodovanja, ki ga uživajo potom Državne hipotekarne banke, potom Poštne hranilnice in tudi Narodne banke izvestni zavodi v Beogradu. Saldo dolga držav za razne dobave

se je v poslednjih mesecih pač nekoliko zmanjšal ali ostanek je vedno še tako velik, da bi plačilo državnih dolgov zelo olajšalo kritični položaj v našem gospodarstvu. Nadalje je za prilike v Sloveniji odlične važnosti, da ostanejo denarji, ki se nabirajo pri naših zavodih, pred vsem rezervirani za tujakšnje potrebe in da se ne eksportirajo iz ožje domovine. Na vsak način mora nehati popolnoma obtok naših denarnih nabirkov v Čekovnem zavodu. Žal nismo v takih prilikah, da bi mogli pogrešati, kar se zbira doma.

Posebno pozornost treba posvetiti v sedanjih kritičnih denarnih prilikah vprašanju povišanja glavnice pri že obstoječih akcijskih družbah in pa na vprašanju vezanja glavnice pri novih glavninah. Je to jako važno vprašanje, katero globoko sega v naše gospodarstvo in katero ima mogočen vpliv na položaj denarnega trga. Vsaka država mora temu vprašanju obratovati skrbno pozornost. Pri nas se je v kratkem osnovalo obilno velikih družbenih podjetij, v katerih so vezani veliki denarji. Potrebe teh družb so za čas inflacije rasle in morale se zvišati glavnice. V času denarne obilice prva leta po prevratu, ko smo plavali v denarju in lovili robo, sicer ni bilo neposrednega vzroka delati ovire novim snovanjem in zvišanjem pri obstoječih družbah, ali finančna uprava je vendar presojala vsako novo zahtevo in oddajala svoj votum. Danes pa se je pomanjkanje kapitalov pri nas nekako ustanovilo. Računati moramo vsekakor za daljšo dobo s sedanjim položajem. V takih prilikah je naša finančna uprava za Slovenijo poklicana, da posebno budno čuje nad interesi našega gospodarstva. Ne govorimo v prilogi ozkosrčnemu postopanju. Smatramo pa za potrebno, da naša finančna uprava v vsakem primeru preudari, ali gre odobriti zahtevano novo ustanovitev, odnosno zaproseno zvišanje družbenih sredstev ali ne. Tu in tam se bo dalo kaj odložiti, če ne odbiti. Gledati moramo, da očuvamo in utrdimo pred vsem, kar že obstoji. Brez resnične potrebe ne kaže osnovati na novo in širiti se v dobi političnih zapletov in slabe konjunktura na denarnem trgu. In ni interes našega gospodarstva, da pridejo tudi že pri nas v navado snovanja in zviševanja zgolj na papirju. Pri vsem tem igra vlogo gospodarsko-politični interes države. Tujčenje postaja zadnje čase resen problem.

Proračun ministrstva za trgovino in industrijo.

Prefekli teden se je razpravljalo v finančnem odboru o proračunu ministrstva trgovine in industrije in po poročilih časopisja je bil od ministrstva predlagani proračun skoro brez spremembe odobren. Skupnemu naporu vseh slovenskih poslancev se je posrečilo le, da so rešili 200.000 Din za podpore obrtno-nadaljevalnim šolam. Ta vsota seveda ni od daleč ne zadošča, da bi se z njo omogočilo primerno strokovno šolanje obrtniškega naraščanja, kakor to zahtevajo sedanje razmere.

Posebna pastorka v tem proračunu pa je naše trgovsko-strokovno in nadaljevalno šolstvo. Proračun za vse trgovske šole v Sloveniji znaša skupno s trgovsko akademijo

1.595.517 Din. Za trgovsko-nadaljevalne šole v proračunu za l. 1924 ni nakakih kreditov, ker so bile tozadevne podpore že v proračunu za leto 1922-23 popolnoma črtane. Medtem, ko smo pred vojno dobivali dve tretjini stroškov kritih od države, nam sedaj ministrstvo trgovine, ki na eni strani razvija v svojih uradnih publikacijah vse mogoče programe in dokazuje potrebo strokovnega šolstva, pa v praksi odreka vsako podporo. Vzdrževanje trgovskih nadaljevalnih šol po deželi pada sedaj na breme trgovcev in krajevnih trgovskih organizacij ter ostalih interesiranih čimteljev in sigurno je, da se bo število gremijalnih šol, ki je že lani padlo od 14 na 7, radi velikih stroškov letos še bolj skrčilo.

Ministrstvo je črtalo pri sestavi proračuna za 1924 vsa podpora trgovskim nadaljevalnim šolam, ki je bila preliminirana na 83.000 Din, črtalo je tudi kredit za izdajo šolskih knjig za trgovske šole v znesku 60 tisoč dinarjev in nujno potreben kredit za izobraževanje strokovnih učiteljev za nadaljevalne šole v malenkostnem znesku 20.000 Din.

Za nabavo učil in za osnovanje zbirke za trgovsko akademijo in trgovske šole v Sloveniji je bil potreben znesek 1.528.000 Din, ki se ga ni le reduciralo, marveč brezobzirno črtalo. Ni nam treba povdarjati, kakšen udarec pomeni to za prizadele strokovne šole, ker je pouk brez zadostnih učnih sredstev le polovičarski. Črtalo se je nadalje tudi vsako podporo za trgovske šole, ki je bila preliminirana na 30.000 Din in za prepotrebne ekskurzije učencev, za katero se je predlagalo 48 tisoč dinarjev.

Poleg navedenih zneskov pa so se reducirali krediti za pisarniške stroške od 246.338 na 88.000 Din in krediti za nabavo inventarja od 455 tisoč 520 na 200.000 Din in sistematizirali honorarji za nadure od 541 tisoč 960 Din na 225.000 Din. K temu moramo pripomniti, da se ni dovolilo nobenega za sistemiziranje predlaganega mesta in da se je s tem onemogočilo poddržavljenje trgovske šole v Novem mestu.

Toda krona vsega je dejstvo, da na večkratne pismene in javne urgence prizadetih profesorjev in učiteljev ministrstvo še do danes ni dalo nikakega odgovora in tudi ni likvidiralo za lansko šolsko leto dolžnih honorarjev za kritje nadur, ki znašajo 92.144 Din. To postopanje ministrstva je nečuvno, in si ga ne moremo drugače razlagati, kakor da v ministrstvu trgovine in industrije marsikaj ni v redu. Baš te dni smo čitali v časopisju, da je bil po pol letu končno arefiran šef računovodstva trgovskega ministrstva g. M. Stojanović, ker je ogoljufal ministrstvo za pol milijona dinarjev. Ta mož nosi najbrž tudi značno krivdo na desolantnih razmerah, v katerih se nahaja naše trgovsko šolstvo vsled brezobzirnega črtanja najnavadnejših potrebsčin, kakor je kreditov za učila, honorarjev za nadure itd. Poleg njega odločujeta v ministrstvu o naših šolskih zadevah še dva uradnika, ki že davno spadata v penzijo, in ki nimata o naših strokovno-naučnih potrebah nihi pojma. V celem ministrstvu vlada očito in pri mnogih prilikah javno dokumentirano nerazpoloženje napram vsem našim poskusom in stremjenjem po gospodarskem napredku, vidimo to v publikacijah ministrstva, v postopanju pri koncesijoniranju, v ustreznih izjavah posameznih uradnikov in referentov, v določbah letošnjega finančnega zakona in najjasneje pa v zgoraj navedenih številkah proračuna. Skrajni čas je, da se tu spregovori odkrita beseda in da naši poslanci poskrbijo za red v tem ministrstvu.

Iz Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo.

Združeni odseki so imeli včeraj sejo, na kateri se je razpravljalo o položaju na naših obrtno-nadaljevalnih šolah. Sledila je razprava o določilu finančnega zakona, da edino trgovski minister daje dovoljenje za ustanavljanje novih industrijskih in fabriških podjetij. Seja je soglasno odobrila odporno akcijo proti uzakonjenju tega določila ter sklenila udeležiti se po dveh članih deputacije vseh zbornic, ki naj intervenira za izločitev tega določila iz finančnega zakona. Obširno se je govorilo o izrednih prispevkih za posebno porabo cest po § 22 zakona z dne 21. februarja 1912, ki se zahtevajo v zelo različnih zneskih od trgovskih in industrialnih interesentov. Osvojen je bil predlog, da se opozori gradbeno direkcijo na položaj in predlaga anketi onih, ki so interesirani na enotni in zadovoljivi ureditvi tega vprašanja. Podrobna razprava se je vršila glede kuluka, zlasti v kolikor zadeva privatne name-

ščence ter so bili storjeni sklepi za akcijo, ki naj doseže odpravo nedostatkov. Sledilo je obširno poročilo o socialnem zavarovanju in o nedostatkih v tej zavarovalni stroki. — Odobrena je bila predlagana obširna spomenica, ki se pošlje ministru za socialno politiko zaradi reforme in reorganizacije. Z odobravanjem je bila sprejeta resolucija, ki se obrača proti novi naredbi glede povišanja prispevkov pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani. Poudarjala se je zlasti okolnost, da trpi naša konkurenčna zmožnost v veliki meri, ker obstoja pokojninsko zavarovanje samo v Sloveniji in Dalmaciji. Obsežno poročilo je bilo podano in odobreno o trgovski pogodbi z Avstrijo, nadalje o akcijah zbornice v poštno-prometnih zadevah in o številnih akcijah v železno-prometnih zadevah. Popoldne so imeli seje obrtni, trgovski in industrijski odsek.

Gospodarski položaj Bolgarije.

Dve poročili iz Bolgarije bomo priobčili, eno od 27. letošnjega oktobra, drugo pa od 5. novembra.

Prvo pravi: Tendence bolgarskega leva je kazala v zadnjem času zelo navzdol in so se vsled tega tuja plačilna sredstva zelo dvignila. Najvažnejše devize so notirale v Sofiji v zadnjih takole in sicer: 23. in 25 okt.: Novi Jork 104.50, 105.10 in 106.20; London 473, 472.50 in 481; Zürich 1880, 1880 in 1900. Vzrok iščejo v prvi vrsti pri reparacijskem vprašanju, ker zahteva jugoslovanska vlada, da se morajo rekvizicije izplačati. Prav tako neugodno je vplivala odločitev reparacijske komisije v Parizu, da mora plačati Bolgarija stroške okupacijskih čet. Vendar

pravijo, da bi se dalo vse to povoljno rešiti in bi ne bilo treba vznemirjati se. Reparacijska komisija sama je pokazala pot povoljne rešitve in se bodo ta vprašanja lahko zadovoljivo rešila.

Dviganje tujih plačilnih sredstev ima poleg političnih momentov tudi tehne gospodarske vzroke, in sicer: začasni zastoj bolgarskega izvoza. V avgustu in septembru izvoz ni bil zadovoljiv; šele v drugi polovici oktobra je bilo opazovati živahnejše dovažanje žita v bolgarska pristanišča. Vlada gre eksportu kar mogoče na roko in je znižala carino na žito za 1:1 leva za 1 kilogram; sicer bi bila kmetijska in žitna trgovina prišla v zelo veliko zadrego. Sedaj je pa pritiskilo pomanjkanje denarja;

veliko je podjetij, ki ne morejo nikamor naprej. Da kljub omejenim sedanjim razmeram gospodarstvo ne bo preveč trpelo, je treba velikih kreditov in bo morala narodna banka s krediti na dan. Le tako se bo dalo kaj narediti.

Drugo poročilo pravi:

Od letošnjega februarja naprej se je lev neprestano dvigal in je dosegel 40 odstotno zboljšanje; in sicer kljub notranjim nemirum. To seveda ne velja za omenjene prav zadnje dni. Ker je obenem žito na svetovnem trgu v ceni padlo, so se pojavile v bolgarskem gospodarstvu hude nepravilnosti. Treba je bilo pomagati, in je Cankovo ministrstvo že v letošnjem poletju ustanovilo gospodarski svet, katerega načelnik je profesor Misajkov. Ta gospodarski svet se mora pečati z rešitvijo vseh težavnih gospodarskih problemov. Pod predsedstvom finančnega ministra Todorova je zborovala v začetku letošnjega oktobra v Sofiji gospodarska konferenca, katere so se udeležili vsi v poštev prihajajoči činitelji: državni in zasebni bančni zavodi, trgovske zbornice, trgovske zadruge vse važnejše panoge trgovine, industrije in obrti, ugledni poljedelci, finančniki in narodni gospodarji. Namen konference: ustno razmotrivanje vzrokov, zakaj so nastale težkoče v gospodarskem življenju: posebno še razmotrivanje ne-

dostatkov v zakonih in odredbah; premišljevanje o sredstvih za kolikor mogoče hitro sanacijo sedanega gospodarskega položaja.

Zaključke gospodarske konference označajo splošno kot zelo zadovoljive. Govorniki so v prvi vrsti opozarjali na nujno potrebo večjega kredita. Sicer je bila vlada za drugim že dovolila kredit 150 milijonov v svrhu večjega eksporta žita, obrtnikom pa kredit 50 milijonov; a vse to so označali kot nezadostno in je treba iskati novih virov. To tembolj, ker so cene na svetovnem trgu padle in se nahajajo kmetje v zelo težkem položaju. Glavno besedo sedaj ima bolgarska Narodna banka. Zelo so kritizirali davčne zakone, zlasti dohodninski davek, ki ni v nobenem razmerju s primitivnimi gospodarskimi in političnimi razmerami v Bolgariji. In tako dalje. Splošno se lahko reče, da je ta gospodarska konferenca na vse strani razmere osvetlila in da je razkrila vse napake, ki motijo bolgarsko gospodarsko življenje. Vodilni krogi bodo sedaj vsaj najbolj kričeče nerodnosti lahko odpravili in z merodajnimi činitelji vred poskušali premagati sedanjo gospodarsko krizo.

Bolgarska vlada hoče sklicati take konference od časa do časa in tako ostati vedno v stiku s krogi, ki so v bistvu predstavitelji države.

Pomemben obrtniški praznik.

Preteklo soboto je praznovala Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani 30letnico svojega obstanka. Hkratu s tem lepim slavljen se je vršil častni večer g. Valentin Urbančiča, kateri načeluje tej zadrugi uspešno že 15 let. Slavnost se je vršila v znani narodni gostilni gosp. Franca Kavčiča na Privozu v praznično prirejenih prostorih. Okusen aranžma je bilo delo g. Korsika, načelnika Zadruga trgovskih vrtnarjev. Redke te obrtniške slavnosti so se udeležili razen združnih članov odposlanci ljubljanskih obrtniških združenj in pa načelnik Zveze obrtnih združenj g. E. Franchetti. Slavnosti so se dalje kol povabljeni udeležili g. minister n. r. dr. G. Zerjav, dr. Fran Windischer, finančni delegat dr. Šavnik ter odposlanci ljubljanskega novinarstva. Vladalo je praznično razpoloženje in res kolegijski duh med udeleženci. Vrsto napitnic je otvoril g. Baljel, kateri je pozdravil goste ter jubilanta. V lepem in pristrnem govoru se je nato spominjal g. Franchetti velikih zaslug jubilanta za kovinsko zadruge ter za obrtniško organizacijo stanovsko kakor gospodarsko ter mu izrekel pristrne čestitke našega obrtnišva ob živahnem pritrjevanju udeležnikov. Ob živahnem pritrjevanju družbo je nato izpregovoril minister g. dr. Zerjav ter v izbranih besedah nazdravil zadruge in njenemu zaslužnemu načelniku, ki je tako kol značajan obrtnik kakor kol zaveden državljan dika naše Ljubljane. G. dr. Fran Windischer je nato v širšem govoru izpregovoril o napredku, ki ga

je z veseljem zaznamovali v našem obrtništvu v zadnjih desetletjih ter je sporočal v iskrenih besedah g. jubilantu Urbančiču pristrne čestitke in pozdrave Trgovske in obrtniške zbornice, Slov. trgovskega društva »Merkur«, katero je vedno stalo v najboljših stikih z obrtniški organizacijami, ter v imenu Centrale industrijskih korporacij. Finančni delegat dr. Šavnik je v lepi zdravici poudarjal zdravo jedro našega domačega obrtnišva ter njega smisel za gospodarski napredek. Besede g. finančnega delegata so našle pristrnen odziv pri vseh udeležencih. Na tem lepem večeru je sledila še cela vrsta drugih napitnic, in sicer so govorili v imenu novinarjev g. Ecker, nadalje gg. Korsika, ravnatelj Obrtne banke Ciril Dolenc. Pomembna slavnost se je završila v najlepšem soglasju. Jubilat je dobil od svojih tovarišev in prijateljev dve lepi darili. Na tem v vsakem pogledu uspelem večeru se je s splošnim pritrjevanjem razpravljalo o predlogu g. dr. Windischerja, da bi bilo umestno, prirejati v okrilju Slovenskega obrtniškega društva v Ljubljani od časa do časa redne družabne večere za obrtnike, na katerih večerih bi se razpravljalo nepristriljeno o tekočih gospodarskih vprašanjih in o obrtniških željah. Naše uredništvo visoko ceni zaslužno delovanje g. Valentina Urbančiča na polju obrtniške stanovske organizacije ter želi simpatičnemu jubilantu, da deluje še mnoga leta tako uspešno v prid domačega obrtnišva kakor doslej.

Trgovsko sodišče.

Ali ima padanje vrednosti plačilnih sredstev za posledico neveljavnost zakupne pogodbe?

(Konec.)

Če so vodne naprave bolj koristne za toženko kakor so bile prvotno, je to posledica ogromnih investicij od strani toženke. Kar se pa tožitelja in njun prednik I. I. s pogodbo donesli, je v teku let ostalo neizpremenjeno.

Trgovsko sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo in to utemeljilo bistveno sledeče:

Ni oporekali, da zakupnina ni več v pravem razmerju z dajatvami tožiteljev. Toda te dajatve se tekom let niso izpremenile, pač pa se je glasom navedb obeh strank zakupni predmet spremenil le v toliko, v kolikor je tovarna A. razne naprave na lastne stroške razširila. Nikjer ni tožitelja sama ne trdila, da so se v zakup dani premeti tudi z njune strani kaj zboljšali ali da dajeta toženki kaj več, kakor sta po zakupnih pogodbah zavezana. Nerazmerje med dajatvami obeh strank ima svoj izvor le v manjši plačilni moči denarja, vsled katere je vrednost zdaj od toženke plačevane zakupnine letnih 10.000 kron manjša, kakor je bila o priliki zadnje dodatne pogodbe l. 1900.

V tem nerazmerju vidita tožitelja ravnanje toženke kot contra bonos mores (proti dobrim navadam) in hočeta izvajati iz tega neveljavnost pogodb v smislu § 879. o. d. z. Toda prvotno veljavno sklenjena pogodba zaradi zmanjšane vrednosti denarja ne more postati neveljavna. Dvostransko obvezna pogodba bi slednjič zamogla postati neveljavna, če bi bila za eno stranko neopravičena in nerazmerna obogatitev pri sočasnem nerazmernem oškodovanju nasprotnne stranke, tako da bi za oškodovano stranko težavnost izpolnitve pogodbe že jednačila nemogućnost izpolnitve. Toda v tem slučaju se tega ne more trditi, ko je dajatev tožiteljev še vedno ista, kakor je bila ob sklepu pogodb in je tudi možna.

Neveljavnost pogodb izvajata tožitelja tudi iz določb § 1090. o. d. z., da je pogoj zakupnih pogodb med drugim tudi poraba reči skozi gotov čas, med tem ko sporne pogodbe zakupne dobe ne določijo. Toda glasom vsebine pogodb trajati ima zakupna doba dokler obstoji tovarna A. S tem je doba določena, čeprav zamore v resnici trajati tudi zdaj še nedogleden čas, česar se brezdvomno zavedata tudi tožitelja, ki bi se sicer pač poslužila pravice odpovedi v smislu § 1160. o. d. z. in § 560. c. pr. Sicer pa § 1194. o. d. z. določa izrecno, da je zakupna pogodba sklenjena, če sta pogodnika edina v bistvu zakupa, namreč glede reči in cene. To pa določajo vse tri sporne po-

godbe, vsled česar se jim tudi v tem oziru ne more očitati neveljavnosti.

Proti sodbi sta vložila tožitelja priziv, kateremu pa višje deželno sodišče ni ugodilo. V razlogih se je pridružilo mnenju prve stopnje, da je zakupna doba v pogodbah določena s tem, da ima trajati dolej, dokler ne preneha obratovanje tovarne A. — § 1069 o. d. z. namreč ne zahteva kalendarične določitve zakupne dobe, marveč je po analogiji § 706 dopustno, da trajanje dobe zavisi od dogodka, glede katerega je gotovo, da nastopi in je negotov le čas tega nastopa. Sklicevanje tožiteljev na neveljavnost pogodb iz tega vidika je neutemeljeno.

Izpodbijana sodba ugotavlja res, da so se od sklepa pogodb razmere tako izpremenile, da končno dogovorena zakupnina 10.000 K ni v nobenem pravem razmerju z dajatvami tožiteljev. Toda neopravičena je zahteva tožiteljev, da bi že na podlagi tega nerazmerja moralo sodišče izreči pravni neobstoj pogodb, ki da so bile sklenjene le pod samo po sebi umevnim pogojem, da ostanejo razmere glede medsebojnih prejemkov in dajatev bistveno neizpremenjene.

Toda ne obstoja splošno pravno načelo, da je smatrati vsako pogodbo sklenjeno s tako klavzulo. So pa slučajji glede, katerih zakon to klavzulo izrecno predpisuje, so pa drugi slučajji, kjer zakon vsled izpremenjenih razmer dovoljuje odpoved, preklic, odstop itd. Kjer pa zakon v tem oziru ničesar ne določa, tam mora sodnik presojeti, sta li značaj in smoter pogodbe taka, da da vsled izpremenjenih razmer dopuščata razveljavno pogodbo. Mnogokrat sta stranki v pogodbi naravnost hoteli zavarovati se proti mogućnim izpremembam v bodočnosti. Kjer je volja strank taka, tam jo je tudi točno upoštevati in ni izreči razveljave pogodbe.

To pa je v navzočem slučaju. Za to govor že dejstvo, da so se pogodbe sklenile tudi za pravne naslednike pogodbenih strank. Važno je dalje, da so naprave stale toženko ogromne vsote, da je, če odpade oporna vodna sila, obrat tovarni A. onemogočen in da je to moralo biti strankam pri sklepu pogodb znano. Govori za to slednjič na več mestih tudi besedilo pogodb samih.

Razveljavljenje pogodb bi nasprotovale forej volji pogodbenih strank, ko sta sklepale pogodbo. Z razveljavljenjem bi pa tudi ne bila odpravljena socialna krivica, ki je nastala vsled izpremenjenih razmer. Kajti, če bi bilo pomagano tožiteljema, nastala bi pa vsled onemogo-

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Ko boš posestvo videl, ti več ne bo tuje, in ko boš govoril z baronom, baronico in gospodično, jih boš spoznal. Dobri ljudje so,« je blagohotno pristavil.

Sin je imel še mnogo boječih pomislekov, ki pa jih je oče pobil z odločno izjavo, da ga plemenitaš pričakuje. —

Četrť ure pozneje je Bernard že sedel v vozu, ki je drdral v smeri proti plemenitaševemu posestvu.

Solnce se je prijazno smehljalo z vedrega neba in učeni samotar je čutil, da se v njegovi duši vrši velik preobrat. Odkar je spoznal Antona, da, še prej odkar je prebral svoje pesnike, je iz svoje samotne sobice večkrat hrepeneč gledal na ljudi, ki se udajajo brezskrbnemu življenju in ki sovražijo brezkoristno razmišljevanje. Danes se mu je zdelo, da se

pričenja tudi on šteti med te veseljake; saj se vendar pelje v svet k nekemu neznanemu plemenitašu, v hišo, kjer bo imel priliko videti slavno lepico, in celo govoriti z njo.

»Gospodična Lenora je baje izredna krasotica,« je hipoma vprašal očeta. »Ali je tudi tako ponosna, kakor so navadno mlade dame njenega stanu?« — Ubogi Bernard ni poznal ravno mnogo dam, niti iz tega, niti iz drugega stanu.

»Je ponosna,« odgovori oče, »res pa je tudi lepa. Med nama rečeno, bolj mi ugaja kot naša Rozalija. — Na posestvu si pa lahko ogledaš tudi črede ovac; preišči tudi park in poglej če boš našel prostorček, kjer boš lahko sedel pri svojih knjigah.«

Bernard, ki ni nič slutil, kam meri oče s svojimi besedami, je molčal in v pričakovanju opazoval obrise parka, ki se je pojavljal na obzorju.

Voz je obstal pred gradom. Služabnik, ki je prišel h gostom, jih je obvestil, da sedi plemenitaš v svoji sobi, z gospo baronico se trenotno ne more govoriti, gospodična pa se spreha po vrtu. Ehrenthal je zavil

okrog hišnega ogla, in Bernard mu je radovedno sledil. Čez livado se jima je počasi približala visoka Leonorina postava. Ehrenthal se je ustavil, spoštljivo vzel v levico klobuk in predstavil: »Moj sin Bernard; to je milostljiva gospodična.« Bernard se je globoko priklonil. Pozdrav, s katerim je Leonora obdarovala učenjaka, je bil silno hladen, skoraj leden. »Moj oče je v svoji sobi, ako želiš z njim govoriti.«

»Jaz pojdem k njemu,« poslušno odvrne Ehrenthal, ti pa, Bernard, lahko ostaneš med tem tukaj pri milostljivi gospodični.«

V plemenitaševi sobi je položil trgovec nekaj tisoč tolarjev na mizo in dejal: »Tu je prvi denar. In na kak način mi nameravajo gospod baron nuditi varstvo.«

»Po našem dogovoru vam moram za to vsoto izročiti hipoteko na svoji zemljišče,« odvrne baron.

Veste kaj, gospod baron, za vsakih tisoč tolarjev, ki vam jih posodim, menda vendar ne mislite naročevati hipoteko; to bi povzročalo preveč stroškov in bi tudi lahko

pravilo posestvo na slab glas. Dajte si rajši na enkrat izstaviti hipoteko, ki bi se glasila na večjo vsoto, recimo na dvajset tisoč tolarjev. Meni pa izročite vsakokrat, kadar vam bom dal kako vsoto denarja, enostavno zadolžnico, v kateri mi s svojo plemenitaško besedo zagarate, da imam za znesek, ki vam ga plačam, solastninsko pravico do hipoteke dvajsettisoč tolarjev, ki je vpisana v hipotekarni knjigi neposredno za zastavnicami. To postopanje je popolnoma enostavno in ostane tudi samo med nama. Kadar ne boste potrebovali nikakih predujmov več, bova definitivno uredila stvar pri notarju. Vi mi tedaj odstopite hipoteko, jaz vam pa vrnem vaše zadolžnice in vam doplačam, kolikor bi morebiti manjkalo do dvajsettisoč tolarjev. Nič ne zahtevam več od vas, kakor samo toliko, da izrazite na koščku papirja svojo častno besedo. In kadar boste prejeli hipoteko dvajsettisoč tolarjev, bi mi bilo zelo ljubo, ako bi jo hoteli shraniti v moji hiši.

(Dalje sledi.)

čenja v obratu tem večja škoda toženki in njenim številnim uslužbenecem. Ni pa s tem rečeno, da bi se v takim slučaju ne smelo ozirati na nastale socijalne krivice, če so take, da bi šle zoper lepe šege. V takim slučaju je namreč dana možnost primerne regulacije pogodbene dajatve s pogodbeno protidajatvijo. Take regulacije pa tožba ne zahteva.

Vsled revizije tožiteljev pečal se je z zadevo kot tretja inštanca stol sedmorice v Zagrebu, ki pa tudi ni ugodel reviziji. Pritrdil je nazoru spodnjih inštanca, da tudi vsled bistveno izpremenjenih razmer ni razveljaviti pogodbe, kjer zakon sam take zahteve izrecno ne opravičuje, odnosno ako je posneti pogodbi sami, da bi razveljavljenje ne odgovarjalo volji strank ob sklepanju pogodbe. V predloženem slučaju bi pa razveljavljenje pogodb ne bilo opravičeno pogledom na prvotni namen in voljo strank, katerim je bilo v glavnem na tem, da se zagotovi tovarni A. vodna sila za ves čas njegovega obstoja. Tožnikoma gre očitno, kar izhaja tudi iz njihovih lastnih navedb, le za izenačenje vrednosti dajatev in protidajatev iz spornih pogodb. To je pa mogoče doseči na drug način in ne da bi pogodbe same morale v celoti odpasti.

Glede trajanja zakupne dobe zadostuje, če pogodba ni brez vsake določbe, dokler naj trajajo zakupno razmerje, zadostuje torej v predloženi stvari določba, da ima zakupna doba trajati toliko časa, dokler ne preneha obratovanje tovarne A., dasi se sedaj še ne ve, kdaj se bo to zgodilo.

V ostalem je stol sedmorice v Zagrebu potrdil sodbi prvih dveh inštanca bistveno iz razlogov njenih razsodb.

Najboljši

PREMOG, DRVA IN OGLJE

kupite najceneje pri

Družbi Ilirija, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

M. Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

24. Naša industrija volnenega prediva in tkanin.

Ta industrija je najbolje zastopana v Srbiji, nadalje tudi v Vojvodini, Dalmaciji in Bosni, medtem ko jo v Sloveniji in na Hrvaškem šele snujejo.

V Srbiji je bila najprej leta 1850 osnovana državna tovarna v Topčideru pri Beogradu, ki je bila pozneje preseljena v Užice kot last Stojana Popovića, ki je od leta 1870 do 1880 izdelovala šale, volneno blago in volnene odeje v letni množini 20.000 kg, potem pa je prenehala z obratom. Na to je bila leta 1880 osnovana v Paračinu velika tovarna bratov Minch, ki je obratovala okrog 25 let, potem pa je pogorela. Po njej so bile osnovane tovarne v Leskovcu leta 1884, nato v Beogradu 1897, Grdelici, v Kozari pri Grdelici in konečno zopet v Paračinu.

Industrija voln. tkanin je bila bazirana na znatni potrebi vojaštva na vojaškem suknu tako zvani čoji in odejah ter na potrebi prebivalstva po domačem suknu takozvanemu šajaku. Industriji se je podpiralo z industrijskimi privilegiji, državnimi nabavami in s carinsko zaščito. Podrobno interesantno zgodovino te stroke bomo opisali pri drugi prilici.

V Leskovcu se nahaja tovarna Ilić, Teokarević in Petrović, ki ima 100 razbojev in predilnico gredešane volne i 4800 vreten in 2000 vreten česlane volne. Poleg tega ima vse potrebne naprave za pranje, sušenje, karboniziranje volne ter barvanje, valjanje in apretiranje volnenih tkanin, kakor tudi priprave za izdelavo žnur in burme. Tovarna izdeluje čujo, šajak, sukno, moško blago in žnure direktno iz volne.

Med vojno je bila poškodovana in še ni popolnoma popravljena. Ta tovarna je služila kot matrica za nove tovarne v Beogradu, Grdelici in Paračinu.

V Beogradu se nahaja tovarna volnenih tkanin Kosta Ilić in sinovi, ki je bila osnovana leta 1897 in je v posesti sedanjih lastnikov od 1. januarja 1907. Tovarna poseduje en večji parni stroj s 650 konjskimi silami in manjši parni stroj za 120 konjskih sil. Nadalje ima dinamo stroj za 120 voltov, parno predilnico za volno s sušilnico, barvarno s petimi aparati za volno in dva za komade, predilnico z osmimi krempel-sortimentni in 11 selfatorji, 86 mehaničnimi razboji, 20 pletilnimi stroji za gajtan, kakor tudi z vsemi kompletnimi napravami za sortiranje in manipuliranje surove volne ter za apretiranje izdelanega blaga.

Izdeluje se vojaško čujo, težje in lažje kvalitete, predpisno častniško in komisno sukno ter v vsaki drugi barvi, dalje sukno za egaliziranje v vseh barvah ter vojaške kakor tudi drugovrstne odeje, sukno rujave, bele in rdečkaste barve, abadžijski šajak v raznih barvah, meltone v raznih vzorcih, volnenega blaga v raznih kvalitetah, gajtan in burmo okrog 20.000 kg na leto. Podjetje je v stanju izdelati do 100 m dvojno širokega blaga v osmih urah na dan. Za čujo in tkanine predejo sami volno, medtem, ko predivo za žnure in predivo uvažajo. Število zaposlenih delavcev znaša 400. Ta tovarna je bila med vojno poškodovana, toda njeni marljivi lastniki so jo hitro še leta 1919 z velikimi žrtvami popravili.

V tovarni volnenih tkanin Jovanovića, Popovića in komp. v Grdelici znaša letna produkcija okrog 300.000 metrov pri 16 urnem obratu, pri osemurnem dnevnem obratu pa izdelava letno okrog 150.000 metrov. Izdeluje vse vrste sukna od 124 do 126 cm, šajak od 138 do 140 cm, čujo od 138 do 140 cm ter razne vrste blaga in odeje. Ima parni stroj za 220 konjskih sil, vodno turbino za 70 konjskih sil, perilnico za volno, tri aparate za volno, štiri krempel-sortimente, štiri selfaktorje s 1400 vreteni, en stroj za razcupanje, 30 velikih razbojev in dva mala razboja, sušilnico za volno, apreturo, štiri valjarne, tri stroje za pranje, eno stiskalnico, eno čistilnico, dva šivalna stroja, en krtačni stroj, en stroj za dekatiranje in dva parna kotla. Zaposluje 160 delavcev. Ta tovarna med vojno ni bila poškodovana in je takoj po osvobojenju pričela z intenzivnim delom.

V Paračinu se nahaja industrija volnenih tkanin Vlade Teokarevića in komp., ki je novo podjetje in je šele letos začelo obratovati. Tovarna ima kompletno napravo za izdelovanje čoje s 60 razboji, na katerih se izdeluje čoja, blago za moške obleke, sukno, šajak in razne odeje iz surove volne. Pri osemurnem delavniku lahko dnevno izdelava 900 metrov blaga, pri 16 urnem delu pa 2000 metrov. Zaposluje 350 delavcev. V Kozari pri Grdelici obstoja tudi predilnica za kamgarn in izdelke iz uvažanega »kamcuga« Jovanovića in komp., ki obratuje s 500 vreteni.

Poleg primitivnih valjaren na kladivo in valjaren z valci, ki se nahajajo pri mlinih, se nahajajo v Srbiji v Boru valjarne Sime Jovanovića, ki valja na leto 43.800 metrov blaga, v Soko Banji, v Smederevu, gospoda Kodžas, v Negotinu bratov Jotić, ki imajo dve češljarni in valjarne in tako dalje. Poleg tega obstoja v Srbiji naprave za česanje volne na ročni način, kakor tudi s konjskim in motornim obratom in sicer največ v Pirotu ter v Leskovcu, Nišu, Požarevcu itd.

(Dalje sledi.)

Zahtevajte povsod našo domačo
Kolinsko cikorijo
izvrsten pridelatek za kavo.

Trgovina.

Trgovina s slivami. Do sedaj je bilo izvoženih iz naše države 670.000 centlov suhih sliv v vrečah in 100.000 centlov elviranih sliv letošnjega pridelka. — Bosanske slive se izvažajo letos večinoma v Holandijo. Letina je bila letos zelo dobra. Komisije za izvoz sliv so pregledale dosedaj 2 in pol milijona kg suhih sliv za izvoz.

Za izvoz moke. Gospodarski krogi iz južne Srbije so naslovili predstave pristojnim ministrstvom, v katerih zahtevajo, da naša vlada ukine izvozno carino na moko, da bi se naša moka, ki je po kakovosti izvršna in ki si je v kratkem času pridobila solunsko tržišče, mogla uspešno boriti proti konkurenci s strani ameriške moke, ki se posebno v zadnjem času znatno občuli v Solunu.

Protokolacija podružnic družb z omejeno zavezo v Srbiji. Srbski trgovski zakon pozna poleg javnih trgovskih družb le še delniške družbe in komanditne družbe na delnice zaradi tega je bilo sporno, ako smejo družbe z omejeno zavezo ustanovljati v Srbiji podružnice. O tem sporu je le dni odločil kassacijski dvor v tem smislu, da je za rešitev spora merodajno stališče pristojne trgovske zbornice. Ako zbornica vzame olvoritev podružnice na znanje, so s tem izpolnjeni zakonski pogoji in trgovsko sodišče sme izvršiti protokoločijo brez nadaljnega.

Naš izvoz vina v Avstrijo. Vinski in sadni urad v Mariboru razglša: V novembru se prično trgovska pogajanja z Avstrijo, na katerih so naši vinogradniki radi izvoza vina posebno interesirani. Avstrijska uvozna carina za vino je zelo visoka (60 zlatih kron za hektoliter). Poleg tega avstrijska vlada ne dovoli uvažati vina pod 13%. Uvožno carino za laška in ogrska vina je avstrijska vlada znižala na 30 K. To se lahko tudi za naše vinogradnike doseže, če bodo naši delegati to zahtevali. S tem pa nam še ne bi bilo toliko pomagano, kajli naša vina imajo redko 13% alkohola, temveč mnogo manj, in dokler se tozadevna določba ne ukine, je naš uvoz v Avstrijo onemogočen. V glavnem se bo borili lorej za odpravo te določbe. Italiji se je posrečilo doseči od avstrijske vlade dovoljenje za uvoz 50.000 hl mošta in 50.000 hl vina pod 13% alkohola. Na to opozarjamo naše delegate. Trgovskih pogajanj naj bi se vsaj za ta del udeležil kak strokovnjak, komur so zadeve vinogradnikov v Sloveniji znane.

Za uvoz sveč iz Poljske v našo državo se zanima neka večja tvrdka iz Poljske. Naslov zastopstva, ki daje vse potrebne informacije, je interesentom na razpolago pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Prepoved kupčevanja s konji. Mestni magistrat prepoveduje po določilih § 26. al. 2, lit. d) občinskega reda ljubljanskega vsako barantanje ali kupčevanje s konji, oziroma z živino na dvorišču hiše in pred hišo št. 9. Dunajska cesta (pri »Figovcu«) v Ljubljani. Prestopki se bodo kaznovali po določilih § 70. obč. reda ljubljanskega v zvezi z naredbno deželne vlade za Slovenijo z dne 16. decembra 1919, št. 809, Uradni list za Slovenijo p. 685, oz. po avstr. ministrski naredbi z dne 30. septembra 1857, št. 193 državnega zakonika.

Mizice za pisalne stroje

iz hrastovega lesa, z enim ali tremi predali
THE REX CO., LJUBLJANA.

Denarstvo.

Izkaz o stanju hranilnih vlog. Finančna delegacija objavlja uradno, da izide »Izkaz o stanju hranilnih vlog (po knjizicah) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za III. četrtletje 1923« v eni prihodnjih številka Uradnega lista.

Izplačevanje šestodstotnih državnih bonov v kronah in dinarjih se vrši ob istih pogojih kakor v prošlem roku od 1. novembra 1923 do 1. maja 1924, in sicer v Sloveniji izključno pri finančni deželni blagajni v Ljubljani.

Kurz za preračunavanje zlatega franka na Poljskem. Poštni in brzjavni uradi preračunavajo zlati frank v 60.000 poljskimi markami. Vsa izplačila se preračunavajo po tem ključu v poljske marke.

Borza.

Ljubljanska borza. Borzni svet ljubljanske borze za blago in vrednote sklicuje na dan 26. novembra ob 11. uri izredni občni zbor v borzne prostore v Ljubljani (Filharmonija). Dnevni red: 1.) Izpremembe pravil. 2.) Slučajnosti.

Iz naših organizacij.

Uradne ure pri gremiju Celje. Gremij trgovcev v Celju naznanja vsem svojim članom, da bo tajništvo od 15. t. m. dalje radi preobilnega dela uradovalo za stranke dnevno od 9. ure do 12. ure. S temi uradnimi urami se razume tudi poslovanje Trgovsko-bolniškega in podpornega društva poslovalnice Celje.

Nova tovarna konzerv. Skupina švicarskih in angleških finančnikov je prosila za dovoljenje za zgradbo velike, moderne tovarne konzerv v Koprivnici. Izdelovala bi konzerve za vojsko, poleg tega pa kot posebno specializirano v na poseben način pripravljeni masti kuhana svinjska stegna. To bi bilo delikatno blago za izvoz v Svico in Anglijo, kjer se smatrajo na ta način prirejena plečeta za največjo delikateso.

ITO PASTA za čiščenje zob,
ohrani zobovje lepo
in zdravo.

Promet.

Izvirna izpričevala pri poštnih paketih. — Poštnim paketom iz Avstrije, ki ne vsebujejo blaga avstrijskega izvora, a ne pošiljajo v našo državo potom dunajskih tranzitnih skladišč, se morajo priklopiti izvirna izpričevala države, iz katere prihajajo, ker se v teh primerih primerih priznavajo izvirna izpričevala, katere izdaja trgovska zbornica na Dunaju. Ako pošiljki ni priloženo pravo izvirno izpričevalo, se pošiljka ne ocarini po minimalni carinski postavki, ampak se pobere carina v znesku, ki je še enkrat višji. Pri tem je treba tudi upoštevati, da izgubi izvirno izpričevalo veljavo po treh mesecih izza dneva izdaje.

Nove avtolarife za pošne avtomobile. Izza dne 15. oktobra 1923. znaša tarifa za osebe 2 Din za km, za polniško prtljago za vsakih 10 kg od 1—25 km 5 Din, od 26—50 km 8 Din, od 51—75 km 12 Din in od 76—100 km 15 Din.

Blagovne pošiljke v Ameriko. Za uvoz blaga potom pisemskih pošiljk (pisem) v Združene države ameriške veljajo sledeča določila: Take pošiljke morajo imeti napis: »May be opened for customs purposes prior to delivery to addressees« ali »Peut être ouvert pour vérification douanière avant distribution«; ako je carinska dolžnost brezdomna še dostavek »Dutiable« ali »Passible de droits«. Pošiljke, ki niso opremljene s temi napisi, se vrnejo pošiljatelju. Nadalje se mora pošiljki priložiti račun ali seznam z natančno navedbo vrednosti poslanega blaga. Ako presega vrednost pošiljke 100 dolarjev, je pri poročljivo, da overi račun ameriški konzul.

Prometne omejitve. 1. Dodalno k našemu zadnjemu poročilu sporočamo, da je dovoljeno za Poljsko odpremiti tudi one pošiljke, katere so naložene v P. K. P. vozove in upotene preko poslajce Medzi Laborce. 2. V poslajah Ehrenhausen in Lebring do vključno Puntigam so reekspedicije zopet dovoljene.

Carina.

Mednarodna carinska konferenca za omejitve prepovedi uvoza in izvoza. Mednarodna konferenca za izenostavljenje carinskih formalnosti je sprejela čl. 6. načrta mednarodne konvencije. V tem členu se izraža želja, da se izvozne in uvozne omejitve, ki resno ovirajo mednarodno trgovino, čimprej ali popolnoma odpravijo, ali pa vsaj izdatno omeje.

Carinski ažio v Italiji. Za čas od 29. oktobra do 4. novembra t. l. je veljal v Italiji 352 odstotni zlati carinski ažio, to je 100 zlatih lir je veljalo 352 papirnatih lir. Teden preje je znašal ažio 323 odstotkov.

Znižanje uvozne carine na svinje v Svici. Švicarski zvezni svet je znižal uvožno carino na svinje. Sedaj znaša

la uvozna carina za žive svinje 30 (prej 50) švic, frankov, za žive svinje pod 60 kg teže 24 (40) švic, frankov za vsako žival. Ta odredba velja od 15. oktobra do 1. decembra, je samo začasna, da se znižajo cene svinj v Svici, ki so zadnji čas zelo porastle.

14 dnevne carinske konference. Da se bodo vsi carinski predpisi povsod pravilno in enako tolmačili, je glavna carinska direkcija odredila, da se imajo na vseh glavnih carinarnicah vršiti vsakih 14 dni konference pod vodstvom šefa v svrhu pogovora glede carinskih predpisov. Na teh konferencah bodo poročali uradniki o pripetljajih v njihovem službenem času ter se bodo izmenjavale misli in stavili spreminjalni predlogi. K tem konferencam bodo povabljeni tudi zastopniki Irgovcev, industrijcev ter zastopniki Irgovskih zbornic. Na vsaki konferenci se bo napravilo o stavljenih predlogih itd. zapisnik, ki se bo predložil generalni carinski direkciji.

Razno.

Produkcija plzenskih pivovarn leta 1921. Vseh pivovarnic na Plzenskem je bilo 1. 1921 v obratu 74, v katerih se je produciralo vsega vkup 1.025.891 hl piva. Za izvoz so navarili 40.415 hl specialnega piva.

Sanacijsko vprašanje Avstrije. Generalni komisar Društva narodov za Avstrijo je izročil svetu Društva narodov deveto poročilo o uspehih avstrijske sanacijske akcije, ki se razteza na dobo od 15. avgusta do 15. septembra. Poročilo ugotavlja, da so številke državnih izdatkov precej manjše kot jih predvideva sanacijski načrt, številke dohodkov pa znatno večje kot se je pričakovalo. Prihranki v mesecu juliju so znašali 73 milijonov zlatih kron.

Carinska skladišča v Beogradu. Finančno ministrstvo je odobrilo potrebni kredit za zgraditev carinskih skladišč na kolodvoru v Beogradu in beogradski lukji. Ta skladišča bada zgrajena iz železobetona in kamena, da bo blago v njih popolnoma varno tudi pred požarom in drugimi elementarnimi nezgodami.

Naše vodne sile. Generalna direkcija voda je izdala zadnje dni poročilo o naših vodnih silah. Po tem poročilu razpolaga naša država z 2 milijona PH, od katere množine pa je izrabljene le ca 140 tisoč HP. Največ vodnih sil ima Srbija, procentualno pa je največ izrabljenih v Sloveniji. V Črni gori, ki razpolaga z 275 tisoč HP ni niti ene vodne naprave.

Anketa glede sladkorja. V ministrstvu poljoprivrede in vod se bo vršila, kakor poročajo beogradski listi, anketa, ki bo vsesranksko proučila produkcijo sladkorne repe. V svrhu, da se dobijo sredstva za povečanje produkcije, kar bi naj uplivalo na padanje cen.

Določbe o pobijanju alkoholizma v Italiji. »Gazzetta Ufficiale« od 25. oktobra je objavila odlok od 7. oktobra 1923, št. 2208, ki vsebuje nove določbe o pobijanju alkoholizma. Člen 1. se glasi: Razmerje med številom prodaj vina, piva in kakršnihkoli alkoholnih pijač in številom prebivalcev, ki je bilo odrejeno s čl. 7. zakona od 19. junija 1913., št. 632, se se izpreminja od ene prodaje na 500 prebivalcev na eno prodajo na 1000 prebivalcev. Pri izvedbi tega računa se bo lahko dovolila po ena prodaja tudi za število prebivalcev pod 1000, ki morda preostane, toda to število ne sme biti manjše od 500. V smislu čl. 7. omenjenega zakona od 19. junija 1913. št. 632. se ne smrtara za novo

ona koncesija, ki jo zahteva naslednik obratovalca, ako ima ta poslednji redno koncesijo, na podlagi pogodbe med živimi ali zakonitega ali testamnetarnega podedovanja, pod pogojem, da prosilec dokaže, da je obrat v resnici prišel v njegove roke. — Čl. 2.. Absolutno je prepovedano izdajati v kakršnikoli obliki ali pod kakršnimkoli imenom začasne koncesije ali dovoljenja. — Čl. 3. Medtem ko ostanejo v veljavi določbe čl. 3. zakona od 19. junija 1913, št. 632, se brez posebnega dovoljenja ministrstva za notranje zadeve ne bo smel določiti čas za odprete obratov, določenih izključno za prodajo vina, piva in kakršnihkoli alkoholnih pijač, pred 10. uro ob delavnikih in pred 11. uro ob praznikih, a čas za zapreje se ne bo smel določiti pozneje nego ob 23. uri od 15. maja do 31. oktobra in ne pozneje nego ob 22. uri od 1. novembra do 14. maja. Pred gori omenjenimi urami odpreja in zapreja je prepovedana prodaja vina, piva in alkoholnih pijač v vsakem drugem lokalu, kakor po kavarnah, barih, restavracijah, hotelih in podobnih lokalih.

Tržna poročila.

Poročilo z žitnega trga. Cene so polagoma nazadovale. V Ljubljani se prodaja na debelo pšenična moka »0« Din 600, št. »3« Din 475, »7« Din 325, pšenični otrobi debeli 190, ržena moka Din 500, koruzni zdrob 450—500, oves domači Din 350, bački 300, kuruza za mletje 325. Fižol ribničan in prepelčar se skupljuje po Din 600.

Tržišče žganja. V pokrajinah, kjer iz sliv po večini kuhajo žganje in jih manj suše, je cena žganju padla, ker so se zaloge napolnile ter je povpraševanje oslabilo. Slivovke in vinskega žganja se je letos več nakuhalo, kot lansko leto. Mnogi vinogradniki so iz lanskih vinskih zalog nakuhalo konjaka. Na izvoz slivovke in vinskega žganja sedaj ni misliti. Izvoz na Poljsko se je vsled padca poljske marke in vsled političnih razmer prekinil. Cene žganju so sledeče: bosansko novo blago 32.50 Din; slavonsko novo blago 30 do 35 Din; beograjsko do 10 stopinj 30 do 40 Din; dvojno žgan 100 do 120 Din za liter. V notranjosti Srbije se dobi novo blago za 25 do 35 dinarjev.

Tedenski pregled žitnega trga. Zagreb, 10. nov. Na tržišču vlada ta mesec obupna situacija, ki ji je vzrok pomanjkanje gotovine. Večina trgovcev je s krediti preveč angažirana pri detajlistih, ki neredno plačujejo svoje blago in so s tem večje tvrdke v neugodnem položaju, zlasti sedaj, ko deflacijska politika še nadalje traja. To stanje je povzročilo na trgu mnogo ponudbe, prdvsem pšenice in koruze. Cene dnevnopopuščajajo. Radi lepe jeseni je stanje selve ugodno, vsled česar cene tudi padajo. Tudi v tem tednu je izostal ves izvoz in to navzlic temu, da se je batarska pšenica ab šlep Dunaj nudila po 5350—5800 Ka, ameriška pa po 5600 do 6000 Ka. V Avstriji je islotako nastala stagnacija in so mnogi mlini ustavili obratovanje. V splošnem so cene varirale sledeče: Moka se je v začetku tedna nudila po 330 Din in proli koncu po 320 Din, postavno baška postaja. Promet je bil omejen na mline. Slavon-

ska in sremska pšenica ni došla na tržišče vsled cenejše in boljše baške. V koruzi se je ponajveč trgovalo novo blago, ki je dobre kvalitete. Cena se je gibala okoli 225 Din. Za staro koruzo je bilo manj povpraševanja in je notirala 240—245 Din ter je bilo zaključeno nekoliko vagonov franko Zagreb po 280 dinarjev. Slavonski oves je ostal pri istih cenah, baški pa je cenejši in se nudi po 250 Din poslavno tovorna postaja. Fižol je ostal zanemarjen, ker v inozemstvu ni zanj povpraševanja. Cena prepelčarja je 6.50—7 Din, pisanemu fižolu 4—4.25 Din. Otrobi so bili zaključeni po 155 Din paritela Zagreb, paritela Bačka po 130 Din. Vsled popolnega desinteresanja Irgovcev na borzi ta leden zagrebška borza sploh ni notirala robe.

Svinjska masi. Cene ameriške svinjske masi stremijo na tržaškem irgu močno navzgor, kajti povpraševanje je silno veliko. Ko kupca nastopa predvsem Avstrija in Češkoslovaška, ki prejema sedaj mnogo manj blaga preko Hamburga, nego prej. Zaznamovanje cen je sledeče: masl v velikih sodih 35.85 dolarjev, v malih sodih 36.10, druga vrsta Steam Lard 34.30, debel špeh ^{12/14} 35 dolarjev, ^{11/16} 36.10, ^{10/18} 36.65, ^{18/20} 37.20 dolarjev, vse cif Trst.

Blagovna poročila. (Dunaj.) Sladkor: Tendence češkega sladkorja je koncem tedna za 5 do 10 točk oslabela, avstrijski sladkor pa za 250 K do 300 K. Češki kristal je notiral 3.30, v kockah 3.55 za november in december na meji, zacarinjen 9550 aK, odnosno 10.050 aK. V Nevjorku je notiral neizpremenjeno 7.66 cent., zacarinjen 20 cent. višje. Isto se opaža v Angleški, Francoski in na Holandskem. — Kava: Tendence kave je koncem tedna stalnejša, posebno za Rio VII Johnston, ki je poskočila za 300 aK in Sul de Minas, ki je poskočila za 500 aK, Santos Primes in Santos Superior cen nisle spremenile. — Kakao: Trgovina se je oživela ter so cene poskočile. — Riž: Trgovina zmerna. Konzum krije svoje normalne potrebe. — Usnje: Tržišče usnja je slabo obiskano. Izvoz nemškega usnja se je celo dvignil. Kljub prizadevanju se inozemcem še ni posrečilo, da bi oslabilo zanimanje za nemško blago.

Dobava, prodaja.

Dobava tračnic. Rudarski odsjek ministrstva šum in rud v Sarajevu sprejme do 20. novembra t. l. ponudbe za dobavo 1 vagona tračnic.

Dobava mesa za garnizijo Savske divizijske oblasti. Dne 26., 28. in 30. novembra t. l. se bodo vršile ofertalne licitacije glede dobave mesa za garnizijo Savske divizijske oblasti (Zagreb, Dolnja Lendava, Murska Sobota, Sušak, Karlovac, Čakovac in Varaždin).

Dobava raznega materiala, potrebnega za instalacijo rezervarja za vodo. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 26. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega materiala, potrebnega za instalacijo rezervarja za vodo.

Prodaja raznega lesa na panju. Pri direkciji šum v Zagrebu se bo vršila dne 26. novembra t. l. dražba hrastovega, brestovega in bukovega lesa na panju.

Dobava desk. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 27. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave večje količine desk iz mehkega lesa.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani

priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in deže ne pridelke,
raznovrstno
rudniško vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, knjigarna, umetnine in muzikalije

Goričar & Leskovšek
Celje

je najugodnejši vir nakupa za Irgovce.

TEODOR KORN

LJUBLJANA

POLJANSKA CESTA ŠT. 3.

Krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov.

Naprava strelovodov. — Kopalništvo in kisetne naprave.

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

NA VELIKO IN MALO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezeno, svilo, tehnične decimalne in balončne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

LJUBLJANA

SINON GREGORČICEVA ULICA 13

Telefon šte. 552

se priporoča

za naročila vseh v njeno stroko spadajočih del.

Izvršitev točna in solidna!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Marihor, Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica šte. 1.

KAPITAL in REZERVE Din 17,500,000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPozITURE

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici)